

Motivationspædagogik

– metoder til at motivere elever i undervisningen

MINISTERIET FOR
BØRN, UNDERVISNING
OG LIGESTILLING
STYRELSEN FOR
UNDERVISNING OG KVALITET

FASTHOLDELSES
TASKFORCE

Motivationspædagogik

– metoder til at motivere elever i undervisningen

Redaktion:

Svend Erik Schmidt, LæringNu
Henrik Mosbæk, FastholdelsesTaskforce
Kristine Hecksher, FastholdelsesTaskforce
Preben Holm, FastholdelsesTaskforce

Tekst, design, layout og korrektur:

Presse- og Kommunikationssekretariatet,
Ministeriet for Børn, Undervisning og Ligestilling

Fotos:

Colourbox, Lars Skaaning, Torben Klint, Henrik Mosbæk, Svend Erik Sørensen, Merete Jørgensen

Oplag: 2000

Tryk: GP-Tryk A/S

ISBN:

Trykt publikation: 978-87-603-3081-0

Web-publikation: 978-87-603-3082-7

Dette hæfte kan downloades på
www.fahot.dk eller www.emu.dk.

Udgivet af FastholdelsesTaskforce på baggrund af
erfaringer fra satspuljeprojektet

© Ministeriet for Børn, Undervisning og
Ligestilling, 2016

Indhold

Forord	4
Introduktion til motivationspædagogik	6
Baggrund	6
Formål og idé	7
Definition	8
Motivationspædagogik i teori og praksis	9
Positiv psykologi	10
Underviserens kommunikation	18
Læringsstile	24
Motivationspædagogik i praksis, eksempler fra erhvervsskoler	31
Motivationspædagogik på Malerafdelingen, EUC Nordvestsjælland	31
Motivationspædagogik på SOSU-afdelingen, SOSU Fredericia - Vejle - Horsens	34
Motivationspædagogik på Landbrug og Gartneri-afdelingen, Selandia	36
Motivationspædagogik på Skolen for it og teknologi, AARHUS TECH	38
Motivationspædagogik på Merkantilt grundforløb, Vestfyns Handelsgymnasium	40
Perspektiver	42
Henvisninger	45
Bidragydere til dette hæfte	46

Forord

FastholdelsesTaskforce er et landsdækkende, satspuljefinansieret initiativ, der blev etableret i 2013 af Ministeriet for Børn, Undervisning og Ligestilling. FastholdelsesTaskforce har til formål at støtte og motivere de unge, som har udfordringer med at gennemføre en erhvervsfaglig uddannelse.

Projektet består af et udgående konsulentteam og er tilknyttet Styrelsen for Undervisning og Kvalitet.

Med dette hæfte vil FastholdelsesTaskforce udbrede værktøjet Motivationspædagogik til andre skoler end dem, der har været med i projektet som samarbejdsskoler. Hæftet skal give andre lærere mod, indsigt og inspiration til at afprøve elementerne i deres egen undervisningspraksis, så de kan blive til gavn for eleverne.

Hæftet belyser det teoretiske og metodiske grundlag for værktøjer og metoder og giver en række eksempler på, hvordan man kan bruge dem i praksis.

FastholdelsesTaskforce er forløbet over fire år fra 2013 til 2016. FastholdelsesTaskforce har haft et samarbejde og en tæt dialog med 46 erhvervsskoler om at styrke de unges mulighed for at gennemføre den erhvervsuddannelse, som de er begyndt på.

I projektet er der afprøvet en række værktøjer, der er udviklet i det tidligere satspuljeprojekt Fastholdelseskaravanen.

Til hvert af værktøjerne er der valgt en ekstern leverandør til at stå for kompetenceudvikling og træning af de undervisere og ledere, der har været med i projektet.

Kompetenceudvikling og træning er foregået på skolerne, i praksis.

Værktøjerne er:

- Motivationspædagogik
- Helhedsorienteret undervisning
- Progressiv læring
- Den sproglige dimension
- Pædagogisk ledelse

Alle skolerne har i tæt samarbejde med FastholdelsesTaskforce implementeret mindst ét af de fire pædagogiske værktøjer gennem et praksisnært kompetenceudviklingsforløb for undervisere og ledere. På 10 af skolerne, modelskolerne, har der desuden været særligt fokus på ledelse og et udviklingsforløb for lederne. I forløbene har underviserne lært om metoder, redskaber og værktøjer til at styrke elevernes motivation og involvering, så de er blevet trygge ved at bruge dem, når de skal tilrettelægge og gennemføre deres undervisning.

Hæftet er en del af en serie.

FastholdelsesTaskforce takker alle for det engagement, de er gået ind i samarbejdet med. Tak til dem, der har bidraget til dette hæfte.

København, maj 2016
Preben Holm,
teamleder

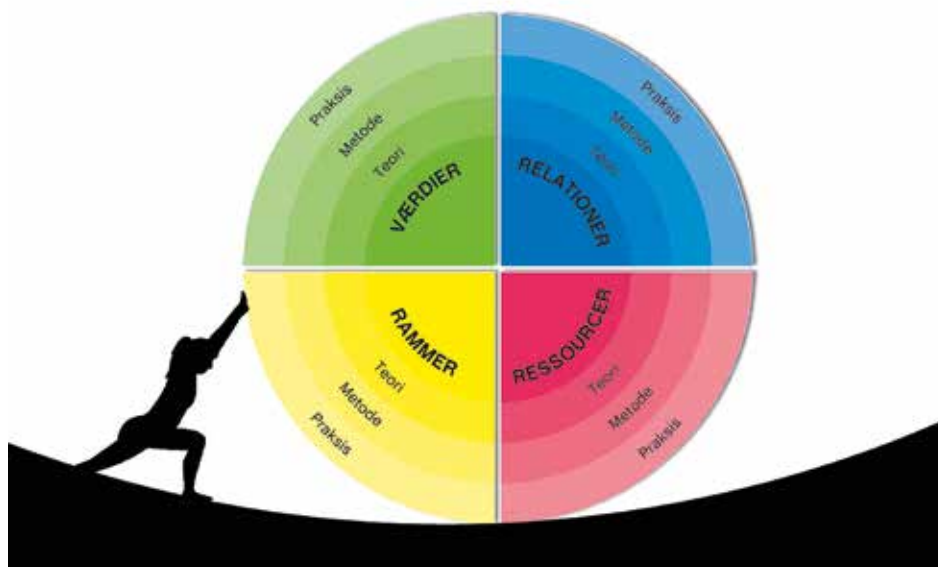
Introduktion til motivationspædagogik

Baggrund

Motivationspædagogik har sit udspring i Fastholdelseskaravanen, der var en satspuljefinansieret indsats i årene 2008-2012. Indsatsen havde til formål at udvikle og afprøve en række pædagogiske metoder, der skulle få flere unge fra etniske minoriteter til at gennemføre en erhvervsfaglig ud-

dannelse på lige fod med danske unge. Metoderne blev udviklet i samarbejde med undervisere fra en række udvalgte erhvervsskoler og med pædagogiske eksperter.

Et af disse udviklingsarbejder var Motivationspædagogik i praksis.

Figur 1: Motivationspædagogik i praksis

Denne model blev udviklet i FastholdelsesKaravanens forløb Motivationspædagogik i praksis. Modellen er grundlaget for Fastholdelses-Taskforce's arbejde med motivationspædagogik.

Motivationspædagogik blev udvalgt som ét af fem pædagogiske værktøjer, som ministeriet gerne ville indføre på erhvervsskolerne ved hjælp af et kompetenceudviklingsforløb for lærerne. I projektet FastholdelsesTaskforce har et større antal erhvervsskoler i løbet af 2012-2016 været med til at afprøve værktøjerne i samarbejde med konsulenter fra In-

team og Schmidt & Schmidt, som har været leverandører til Motivationspædagogik.

Effekten af kompetenceudviklingsforløbene er blevet evalueret af konsulenter fra Rambøll Management Consulting.

Formål og idé

Formålet med motivationspædagogik er at motivere og engagere de elever, der har svært ved at gennemføre den erhvervsfaglige uddannelse, de er begyndt på. Målet er, at de skal gennemføre uddannelsen. Midlet er nye pædagogiske metoder og værktøjer til underviserne og at underviserne desuden får støtte i deres arbejde, så de kan bruge værktøjerne til at lave en undervisning, der motiverer eleverne. Undervisningen skal være så varieret og så spændende, at eleverne ikke ønsker at gå glip af den.

Motivationspædagogik bygger på det princip, at underviserens indsats med at tilrettelægge, formidle og gennemføre undervisningen er afgørende for, at eleverne får succes i deres uddannelse.

Det er nødvendigt, at underviserne kender de nye pædagogikker og metoder rigtig godt, hvis de skal bruge dem til at gøre undervisningen spændende. Derfor fik underviserne i kompetenceudviklingsforløbet om motivationspædagogik en grundig viden om værktøjerne og redskaberne, og samtidig trænede de i at bruge dem i deres egen praksis.

Kompetenceudviklingsforløbene for underviserne bestod af

- tre seminarer for underviserne: Fokus på hjørnestenene i Motivationspædagogik.
- introduktion af værktøjerne til kollegerne derhjemme.
- supervision.
- træning i praksis efter hvert seminar. Underviserne blev observeret i undervisningen og fik individuel feedback.
- møder på tværs af skolerne. Fokus på videndeling, implementering og forankring.

Der var løbende en tæt dialog mellem skolerne og FastholdelsesTaskforce.

Definition

Elever lærer bedst, når der er sammenhæng mellem det, de skal lære og det, de har lyst til at lære.

Motivationspædagogik handler om at formidle stoffet på en kombination af forskellige måder, så eleverne får større lyst

til at lære og bliver ved med at være tilpas motiverede. Motivationspædagogik er en metodisk tilgang til lærernes arbejde med at tilrettelægge og gennemføre undervisningen.

Motivationspædagogik i teori og praksis

Motivationspædagogik er sammensat af en række pædagogiske teorier og metoder. Når en lærer tilrettelægger og gennemfører sin undervisning, omsætter han/hun teorier og metoder til et pædagogisk værktøj, der bruges til at undervise. Det pædagogiske værktøj kan enten bruges af den enkelte underviser eller af et team af undervisere, og det kan

enten bruges i hele undervisningsforløb eller i projekter og temaforløb.

Motivationspædagogik tager udgangspunkt i, at læreren skaber sammenhæng mellem kravet om læring (der kommer udefra) og lysten til læring (elevens egen motivation). Se figur 2.

Figur 2: Krav/lyst-modellen er den centrale forklaringsmodel i Motivationspædagogik. I skolerne vil vi gerne mindske gabet mellem *krav* om læring og *lyst* til læring.

Læringen sker i et spænd mellem de økonomiske, pædagogiske og politiske krav om læring og de biologiske, psykologiske og samfundsmæssige/kulturelle årsager til, at elever har lyst til at lære. Afstanden mellem krav og lyst bliver mindst, når underviserne både er fagligt kompetente og har relations- og ledelseskompetencer, og samtidig har de værktøjer og redskaber, der skal til for at differentiere undervisningen. Så kan eleverne opleve flow og øget læring.

(Inspiration: Hans Henrik Knoop)

Positiv psykologi

”Positiv psykologi er et videnskabeligt studie af styrker, som gør individer og samfund i stand til at trives og dermed udvikle sig.”

(Martin Seligman)

Motivationspædagogik bygger blandt andet på positiv psykologi. Tanken er, at elevens egen lyst til at lære skal møde kravet udefra om læring. Hvis eleven ikke har lysten til læring, må den skabes, så eleven kan leve op til kravene i undervisningen.

Ud over positiv psykologi bygger motivationspædagogik på

tydelig kommunikation fra læreren og på læringsstile. I de følgende afsnit får du nogle helt konkrete ideer til, hvordan du kan arbejde med disse elementer i din egen undervisning.

I positiv psykologi arbejder man med begreberne styrker, optimisme, flow og trivsel.

”Vi udvikler de positive følelser ved at give det positive opmærksomhed. Vi bliver herved i stand til at lære, udvikle os og trives og dermed yde vores bedste.”

(Martin Seligman)

Styrker

Signaturstyrker er et vigtigt begreb i positiv psykologi. En signaturstyrke er et personligt træk, et psykologisk karakteristikum, som personen viser i mange forskellige situationer og over længere tid. Signaturstyrken er værdifuld i sig selv, og den fører tit noget positivt med sig. Det er i sig selv en god ting at gøre elevens styrker synlige for ham/hende selv.

Det at bruge en af sine styrker fremkalder som regel ægte positive følelser hos én selv. Det kan være stolthed, tilfredshed, glæde eller harmoni.

Der er defineret 24 signaturstyrker, som inddeles i seks grupper af dyder. En dyd er et centralt personlighedstræk, som stort set alle filosofiske og religiøse traditioner går ind for. En dyd kan vokse hos en person, der bruger sine signaturstyrker.

Dyder og signaturstyrker i Motivationspædagogik

Dyder	Signaturstyrker
Vis	Nysgerrig, elsker at lære, god dømmekraft, opfindsom, følelsesmæssigt begavet og perspektivrig
Modig	Tapper, vedholdende og ærlig
Medmenneskelig	Venlig og kærlig
Retfærdig	Teamplayer, fair og tager lederskab
Mådeholdende	Selvkontrol, omtanke og ydmyg
Trancendent	Værdsettelse af skønhed, taknemmelig, optimisme, spiritualitet, tilgivelse, humor og begejstring

Figur 3: Dyder og signaturstyrker

Model for dyder og signaturstyrker efter Martin Seligmans teori om positiv psykologi

Øvelse:

Lad eleverne finde deres egne topstyrker. Topstyrker er de signaturstyrker, hvor eleverne præsterer bedst.

Styrkekort kan bruges til at arbejde med positiv psykologi i undervisningen.

Redskaber til at finde sine topstyrker

Styrketesten er et online værktøj til at finde sine topstyrker. Den er gratis, men kræver login. Findes på www.ida.dk, skriv Styrketesten i søgefeltet.

Styrkekort er fysiske kort til at arbejde med de personlige styrker, se www.dinestykker.dk.

Vidste du, at...

40-50 % af et menneskes trivsel kommer af den individuelle grundstemning

10-20 % af et menneskes trivsel kommer af de materielle livsvilkår

Cirka 40 % af et menneskes trivsel kommer af immaterielle livsvilkår

(Lyubomirsky 2007)

Optimisme

Det kan kræve en stor indsats at bevare optimismen – både som elev og som underviser. Vores hjerner er designet til de livsvilkår, mennesket levede under på et meget tidligt udviklingsstadium, i stenalderen eller tidligere. Dengang var det livsvigtigt at fokusere på det negative, fordi mange farer truede menneskenes liv. Derfor er vi som mennesker mere opmærksomme på det negative end på det positive, og vi rammes hårdere af negative oplevelser end af positive oplevelser - negative oplevelser rammer tre gange så hårdt. At bevare optimismen hos eleverne er en opgave, der aldrig slutter.

Du kan påvirke dine elevers optimisme ved selv at være optimist i klasserummet og ved at fokusere på mulighederne fremfor begrænsningerne. Du kan for eksempel tilrettelægge undervisningen sådan, at eleverne kan eksperimentere, og at det er tilladt at fejle. Det er positivt, når eleverne kan engagere sig og har muligheder for at vælge inden for nogle klare rammer. Det kan kun lade sig gøre, hvis du som underviser har forberedt de valgmuligheder, der skal være i lektionen.

Øvelse

Mål optimismen i din klasse

Brug en optimismeskala, der går fra 1 til 10. Mål dine elevers gennemsnitlige optimisme i en periode. Du kan enten spørge eleverne direkte eller selv iagttage dem.

Flow

"Flow er en speciel type energi, der ytrer sig ved et højt bevidsthedsniveau og et fuldkomment engagement, efterfulgt af en intens lykkefølelse (eufori) og en oplevelse af absolut målbevidsthed."

(Mihaly Csikzentmihalyi)

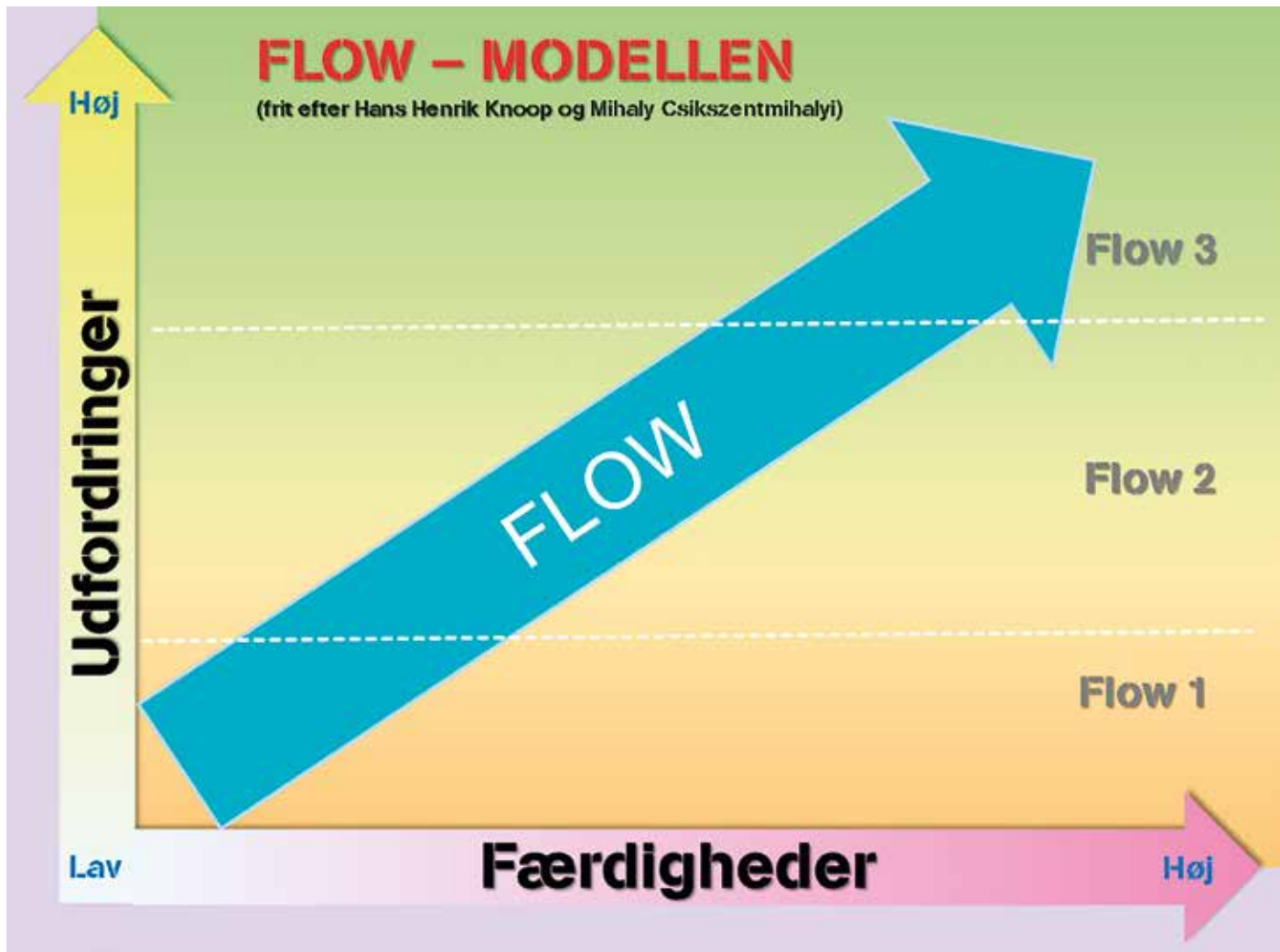
Man har de bedste forudsætninger for at lære, når man er i en tilstand af flow. Flow hænger tæt sammen med god trivsel, og god trivsel kan genkendes i forskellige former for flow:

Flow 1: Det rare liv. Kortvarige positive følelser, for eksempel humor, god mad, en flot udsigt eller en god stemning præget af optimisme.

Flow 2: Det engagerede liv. Længerevarende engagement og fordybelse. Spændende arbejde eller undervisning, hvor man glemmer tid og sted.

Flow 3: Det meningsfulde liv. Oplevelsen af en højere mening, af at være en del af noget større end sig selv. Denne tilstand giver et bedre grundlag for læring.

Som underviser kan du bidrage til elevernes trivsel i undervisningen ved at sikre dig, at eleverne er tilpas udfordrede i forhold til deres færdigheder. Som flow-teorien viser, så er der en balance mellem elevernes forudsætninger og niveauet af udfordringerne. Eleverne lærer bedst, når undervisningen er tilpas svær.

Figur 4: Flow-modellen.

Flow-modellen beskriver forholdet mellem elevens færdigheder og undervisningens udfordringsniveau. Eleverne lærer bedst, når undervisningen er tilpas svær.

Øvelse:

Find ud af, om dine elever er i flow

Bed eleverne om at tænke på den seneste uges undervisning eller på de seneste lektioner. Giv dem de seks udsagn herunder og bed dem om at vurdere, i hvor høj grad de er enige i udsagnene. I kan for eksempel bruge en skala fra 1 til 10. I kan registrere resultatet og gentage øvelsen efter nogen tid. Hermed får I et billede af udviklingen for såvel den enkelte elev som for hele holdet.

6 udsagn om trivsel i undervisningen:

"Jeg oplever en god stemning i undervisningen" - flow 1

"Jeg oplever at have god energi i undervisningen - ikke sulten, ikke træt" - flow 1

"Jeg er engageret i undervisningen" - flow 2

"Jeg oplever, at undervisningen er spændende"- flow 2

"Jeg oplever, at jeg kan bruge det, jeg lærer" - flow 3

"Jeg er glad, når jeg deltager i undervisningen" - flow 3

Trivsel

Positiv psykologi arbejder med 5 kategorier af trivsel:

- Positive emotioner: Forudsætningen er god æstetik, funktionel indretning og god atmosfære.
- Engagement: Frihedsgrader, energigivende mål, få men gode regler, differentieret undervisning, berigende evaluering og muligheder for fordybelse.
- Relationer: Betyggende medspil og oplevelsesrigt modspil.
- Mening: Brugbare, gode begrundelser – perspektiv på min nære fremtid.

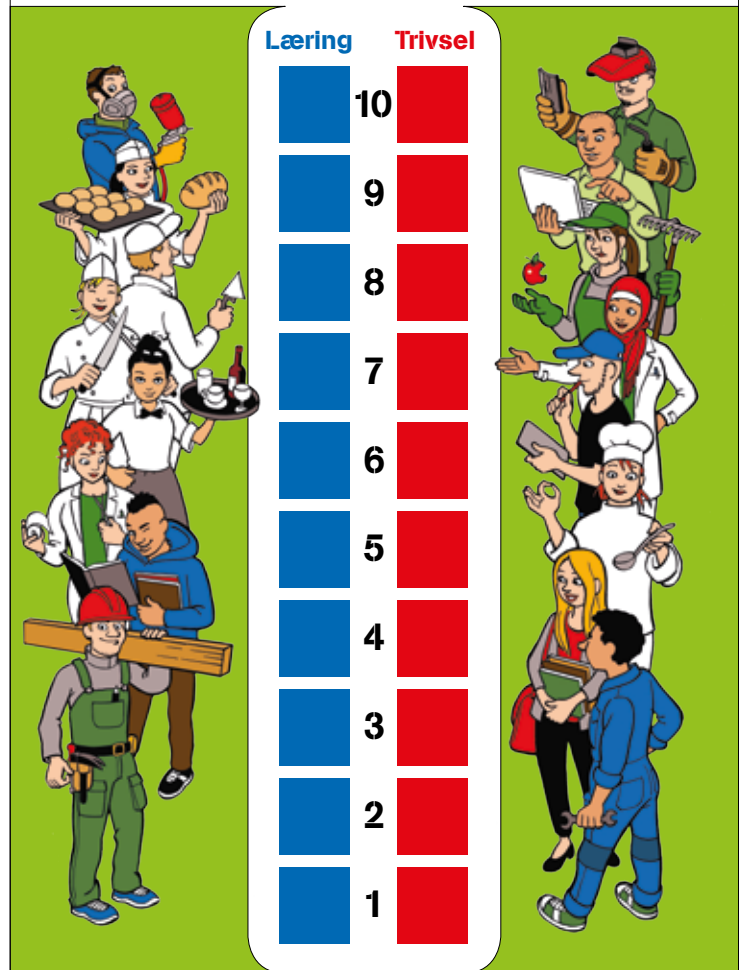
- Præstationer: Positive emotioner, engagement, relationer og en dybere mening er forudsætninger for den gode præstation (mestring).

Det kan være nyttigt at tænke på trivselskategorierne, når du planlægger og tilrettelægger din undervisning. Du kan stille dig selv spørgsmålet:

"Tænker jeg trivselskategorierne ind i min undervisning?"

Lærings- og trivselsbarometer

"I adskillige år, har man vidst, at høj indlæring medfører bedre trivsel. I forhold til for få år siden er det omvendte nu også bevist, nemlig at øget trivsel medfører bedre muligheder for indlæring."
(Hans Henrik Knoop)

Figur 5: Lærings- og trivselsbarometer

Hvor på skalaen ligger du med læring? Hvor ligger du med trivsel?

Underviserens kommunikation

Vidste du at ..

den newzealandske professor John Hattie har stået for en omfattende forskning i de faktorer, der påvirker elevernes læring. Hans forskning viser, at tydelige undervisere har lige så stor en indflydelse på elevernes læring som synlige mål for undervisningen.

Niveauer

Som underviser er du som regel helt bevidst om, hvad det er for et budskab, du skal formidle (*hvad*). Det er imidlertid lige så vigtigt at overveje, hvordan budskabet skal kommunikeres (*hvordan*).

Det nonverbale og motoriske kropssprog skal underbygge det talte ord i undervisningen. Det har den amerikanske forfatter og ekspert i nonverbal kommunikation og klasseledelse, Michael Grinder, brugt som grundlag for sine metoder til at fremstå med en klar og tydelig kommunikation i undervisningen. Det er enkle metoder, der her er tonet til

skandinavisk tradition, så de kan fungere i en dansk skolesammenhæng.

Michael Grinders model for niveauer i kommunikationen:

Trin 1 – Hvad: Fagligt indhold i din undervisning.

Trin 2 – Hvordan: Hensigtsmæssigt kropssprog, når du underviser.

Trin 3 – Hvornår: Timing og bevidst anvendelse af troværdig og imødekommende kommunikation.

Trin 4 – Hvis: Gruppens accept/tilladelse.

Tydelig kommunikation

Det nonverbale og motoriske kropssprog kan i undervisningen underbygge eller distrahere det budskab, du som underviser gerne vil give til eleverne. Hos de fleste af os er det nonverbale og motoriske kropssprog ubevidst. Men du kan arbejde bevidst med dit kropssprog, og med nogle enkle metoder kan du styrke din kommunikation og din gennemslagskraft som underviser.

Måske har du oplevet noget, der ligner dette: Du skal som underviser levere en information til eleverne. Efter din egen opfattelse bliver informationen tydeligt formidlet eller instrueret, men informationen bliver ikke opfattet sådan af eleverne. Det kan være fordi dit nonverbale og motoriske kropssprog har sendt andre signaler eller måske endda har distraheret eleverne. Heldigvis findes der metoder til at arbejde med kropssproget, så du ikke skal bøvle med det i al fremtid. Og samtidig kan du få mere gennemslagskraft.

Når du skal arbejde med dit kropssprog, kan du være opmærksom på nogle almindelige faldgruber:

- Du taler for hurtigt og holder for få eller for korte pauser (standupperen).
- Du taler for langsomt og holder for lange pauser (drøvtyggeren).
- Du drøner rundt i lokalet og taler samtidigt (duracelmanden).
- Du taber hænderne ned langs siden ved pauser (slapsvansen).
- Du tager dig til maven ved alle pauser (patienten).
- Du knytter hænderne, hver gang der er pause (malkepigen).

Du kan stærkt underbygge dit budskab, alene ved at arbejde med dine arme og hænder. Med arm- og håndstilling kan du styrke formidlingen og dermed underbygge enten det autoritative eller det imødekommende. Se øvelse nedenfor og illustrationer på de næste sider.

Øvelse:

Få en kollega til at overvære din undervisning

Bed en kollega om at observere 3-5 min. af din undervisning, når du giver et fælles oplæg for eleverne. Bed kollegaen om at observere dig ud fra de forskellige lærertypers kropssprog, se illustrationer på næste side.

Hvilken lærertype er du?

Er du **standupperen**, der taler for hurtigt og holder for få eller for korte pauser?

Er du **duracelmanden**, der drøner rundt i lokalet og taler samtidigt?

Er du **drøvtyggeren**, der taler for langsomt og holder for lange pauser?

Er du **patienten**, der tager dig til maven ved alle pauser?

Er du **slapsvansen**, der taber hænderne ned langs siden, når der er pause?

Er du **malkepigen**, der knytter hænderne, hver gang der er pause?

Autoritativ og imødekommende kommunikation

Vi er ofte ubevidste om, hvad vores kropssprog betyder for den måde, vores budskaber bliver opfattet på. Et kropssprog kan enten være autoritativt eller imødekommende.

Du kan arbejde med at gøre din kommunikation til eleverne tydelig ved at være bevidst om, hvornår du kommunikerer på den ene eller den anden måde: Autoritativ eller imødekommende. (Figur 6)

Autoritativ og imødekommende kommunikation	
Autoritativ	Imødekommende
Sender informationer	Søger informationer
Fokuserer på svar	Fokuserer på spørgsmål
Har kommandoen	Faciliterer
Orienteret mod fakta og kendsgerninger	Orienteret mod relationer
Struktureret	Fleksibel
Løser selv problemerne	Lader gruppen løse problemerne
Indtager rummet	Træder i baggrunden
Kender svarene	Kender spørgsmålene
Stoler på egen styrke	Stoler på gruppens styrke

Figur 6: Autoritativ og imødekommende kommunikation
(Kilde: Svend Erik Schmidt, LæringNu)

De fleste undervisere har en tendens til at være enten for autoritative eller for imødekommende i deres kommunikation.

Hvis du er for autoritativ i din undervisning, har du som regel ro i timerne, men du har svært ved at få eleverne til at sige noget, når du gerne vil have dem til det.

Hvis du er for imødekommende, har du let ved at få eleverne til at sige noget i timerne, men det er svært at få ro, når der er brug for det.

Når du skal give eleverne en besked som for eksempel "Den opgave, I har fået, skal afleveres på fredag", ønsker du ikke, at beskeden skal være genstand for diskussion. I det tilfælde er en autoritativ kommunikation den rigtige.

Når du derimod gerne vil inddrage eleverne i en diskussion som for eksempel "Har I nogle ideer til, hvordan man kunne løse opgaven?", så er en imødekommende kommunikation den rigtige.

Øvelse:

Træn autoritativ og imødekommende kommunikation

Gå sammen med 2-3 kollegaer. Den ene af jer er underviser, og de andre er elever. Underviseren siger til eleverne:

"I skal aflevere rapporten senest på fredag".

Sig det først på en autoritativ måde og bagefter på en imødekommende måde. Mærk forskellen i den måde, eleverne opfatter budskabet på. Se på næste side illustrationer for, hvordan du med arm- og håndstilling kan signalere henholdsvis autoritativ eller imødekommende kommunikation

Derefter siger underviseren til eleverne:

"Er der en af jer, der har et andet forslag?"

Sig det først på en autoritativ måde og derefter på en imødekommende måde.

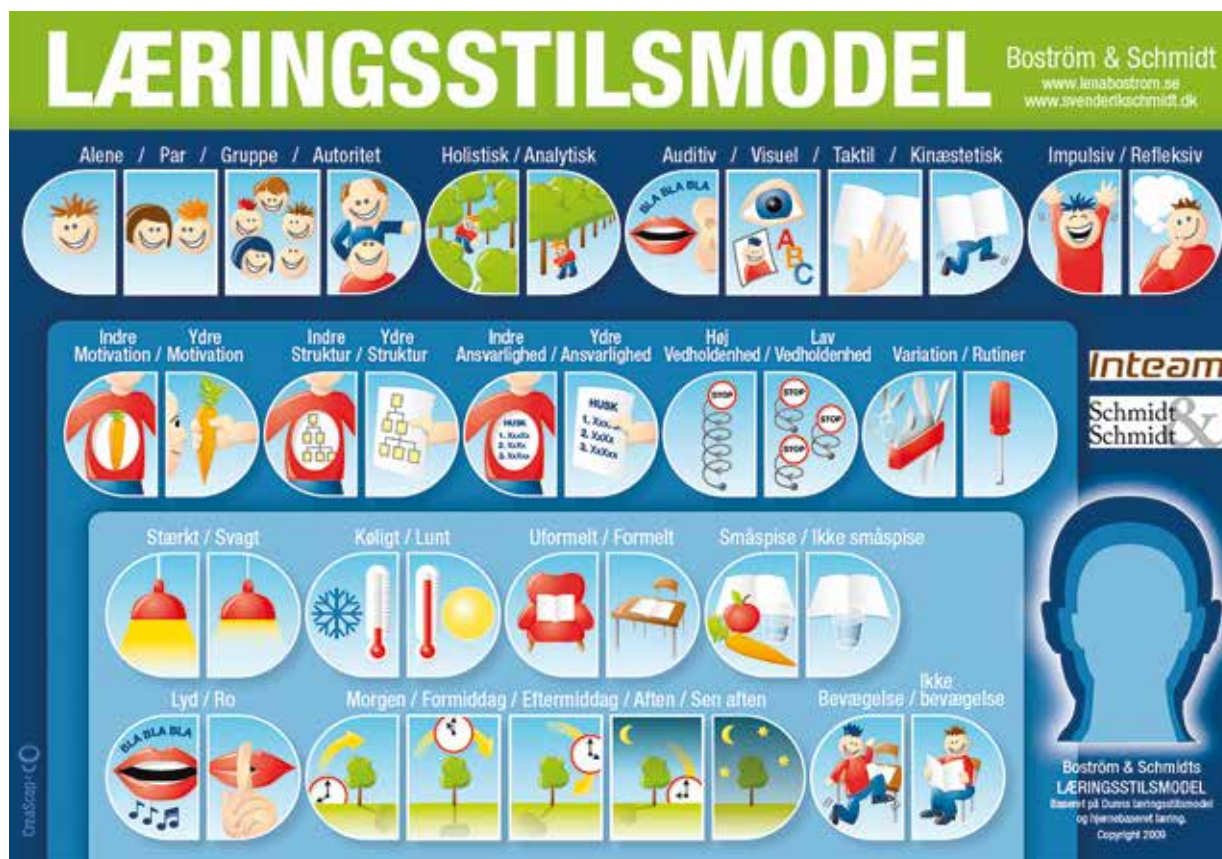
Mærk igen forskellen hos eleverne.

Alle i gruppen prøver på skift at være underviser.

Læringsstile

Teorien om læringsstile har udgangspunkt i, at alle mennesker lærer forskelligt. Hver person har sin egen foretrukne måde at lære på. Hvis underviseren formår at tilrettelægge

undervisningen sådan, at eleven kan lære på sin foretrukne måde, vil eleven lære mere: Lysten til læring øges.

Figur 7: Læringsstilsmodel

Boström & Schmidts skandinaviske læringsstilsmodel udviklet af Lena Boström, Mariane Schmidt og Svend Erik Schmidt. Modellen er baseret på Rita og Kenneth Dunns læringsstilsmodel: "Brainbased learning" og på den øvrige skandinaviske forskning om læring.

”En af de ting, alle vi mennesker har til fælles, er, at vi er så forskellige.”

(Rita Dunn, professor og skaber af læringsstilmetoden)

De seks læringsstile

Holistiske elever lærer godt, når de kan se mening med det, de skal lære.

Analytiske elever lærer godt, når der er en klar struktur i undervisningen, og stoffet bliver gennemgået trin for trin.

Visuelle elever lærer godt, når det de skal lære, bliver visualiseret, for eksempel på en tavle/smartboard eller på væggen.

Kinæstetiske elever lærer godt, når undervisningen indeholder aktiviteter, hvor de kan få lov til at bevæge sig.

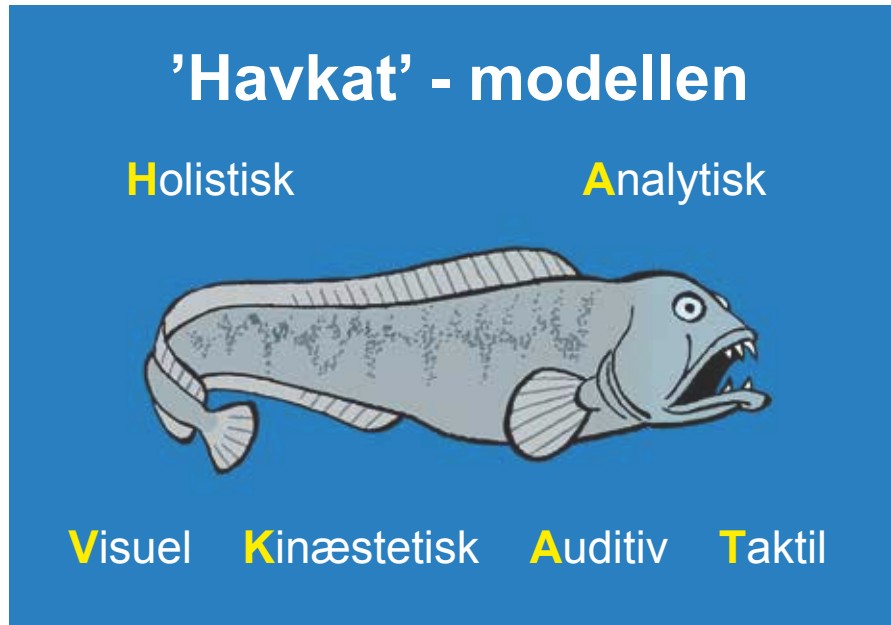
Auditive elever lærer godt, når de får stoffet gennemgået mundtligt, og når de selv får lov til at deltage i diskussioner.

Taktile elever lærer godt, når de arbejder med konkrete materialer.

Sådan spotter du dine elevers læringsstile

Når du vil finde ud af, hvordan dine elever lærer bedst, kan du

- give eleverne en læringsstilstest. De findes på nettet, for eksempel på EMU www.emu.dk/modul/persontypetesten-asl%C3%B8rogs%C3%A5-l%C3%A6ringsstil.
- bruge et fysisk testmateriale. På www.laermedlaeringsstile.dk kan du downloade materialet ”Find din favorit farve”. Det er otte plancher, som du kan hænge op på væggen.
- ganske enkelt iagttage elevernes adfærd i en læringssituation.
- downloade materialet ”Er du holist eller analytiker?” på www.laermedlaeringsstile.dk.

Figur 8: Havkat-modellen
Havkat-modellen

Når du vil bruge læringsstile i undervisningen

Holistiske elever foretrækker at starte med at få overblik over hele opgaven, at arbejde med mange opgaver samtidigt og at følge deres intuition, når de løser opgaven.

Analytiske elever foretrækker at have orden tingene, at komme hurtigt i gang med opgaverne og at få stoffet gennemgået trin for trin.

Visuelle elever foretrækker skriftlige instruktioner, brug af tavle/smartboard og bøger med illustrationer.

Kinæstetiske elever foretrækker at bevæge sig, mens de skal lære noget, at bruge så mange sanser som muligt og at eksperimentere.

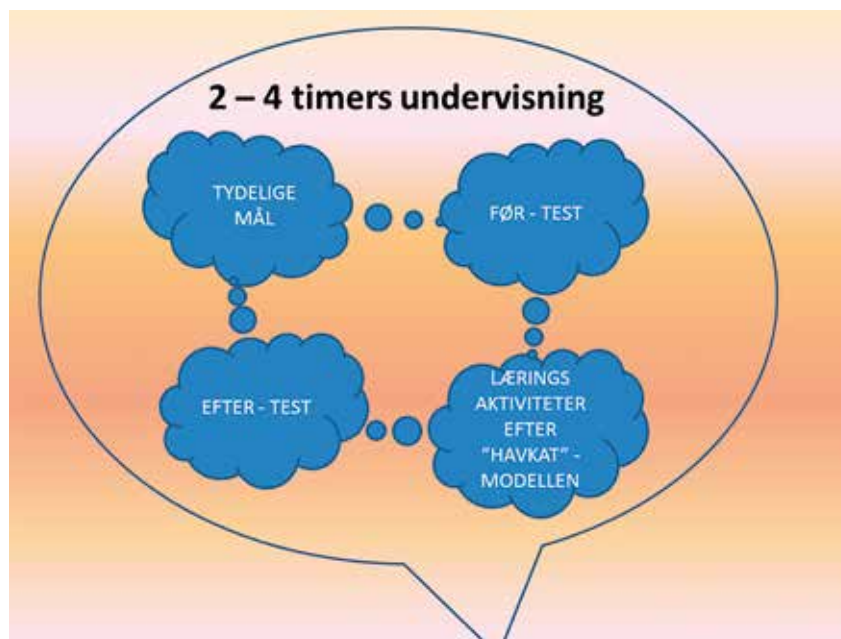
Auditive elever foretrækker, at underviseren fortæller det, de skal lære. De foretrækker at høre lydbøger frem for at læse selv, og de vil gerne have lov til at fremlægge opgaverne mundtligt.

Taktile elever foretrækker opgaver, hvor de skal bruge hænderne, arbejde ved computer eller arbejde med konkrete materialer.

Når du tilrettelægger undervisningen, kan du gøre det sådan, at alle eleverne har mulighed for at bruge deres foretrukne læringsstile. Selv om der er én læringsstil, man foretrækker, kan man også lære via de øvrige læringsstile, og derfor kan det være hensigtsmæssigt at komme igennem alle læringsstile i løbet af en lektion eller et modul.

Tilrettelæg et undervisningsforløb med læringsstile

1. Vælg et teoretisk indhold, som du af erfaring ved, er svært for en del elever, eller som de ikke er så motiverede for at lære. Det skal passe til et forløb af 2-4 timers varighed.
 2. Opstil nogle tydelige mål for, hvad eleverne skal lære i forløbet.
 3. Find læringsaktiviteter, som henvender sig til henholdsvis holistiske, analytiske, visuelle, kinæstetiske, auditive og taktile elever.
 4. Lav en før-test med spørgsmål i tre sværhedsgrader: Nogle lette spørgsmål, som alle elever kan svare på, nogle spørgsmål, som nogle af eleverne kan klare, og nogle svære spørgsmål, som ingen af eleverne kan besvare.
 5. Lav en efter-test med det samme antal spørgsmål og sværhedsgrader som før-testen. Du kan eventuelt bruge den samme test.
-

Figur 9: Tilrettelæggelse af et undervisningsforløb

Tilrettelæggelse af et undervisningsforløb, illustreret i et mindmap. Mindmap er en metode, der tiltaler holister.

Læringsstile og digitale medier

Digitale medier giver eleverne muligheder for at bruge deres foretrukne læringsstile, når de skal lære noget nyt eller et svært, teoretisk stof. Disse it-redskaber har vi brugt på undervisernes kompetenceforløb:

www.QR-koder.dk: Lav links til hjemmesider.

www.socrative.com: Brug quiz i forbindelse med faglige tests.

www.screencast-o-matic.com: Optag videoer af dig selv og skærmen og læg det ud til eleverne.

www.todaysmeet.com: Kommunikér skriftligt med alle eleverne samtidig med, at de kommunikerer med hinanden.

Bevægelse, der styrker læring

Alle elever kan lære mere, hvis der er bevægelse i undervisningen. Desuden legitimerer og understøtter det kinæstetikerne i deres læringsstil.

Der er tre gode begrundelser for at inddrage bevægelse i undervisningen:

- Det er sundt for alle at bevæge sig.
- Bevægelse i undervisningen styrker det sociale aspekt i undervisningen.
- Nogle elever (kinæstetikerne) lærer mere, når de får mulighed for at bevæge sig.

En bevægelsespause kan give eleverne ny energi, og det er en væsentlig forudsætning for at lære. Derfor kan det være udmærket, at eleverne mulighed for at bevæge sig i undervisningen - for bevægelsens egen skyld.

Når du bruger læringsstile i et undervisningsforløb, bliver der også bevægelse, og dermed får eleverne mulighed for at tilegne sig det faglige stof bedre gennem bevægelse.

Inspiration:

På såvel FastholdelsesTaskforce's som EMU's hjemmeside kan du hente en række bevægelsesøvelser, til elever på ungdomsuddannelserne.

På www.bevaegelseiundervisningen.dk kan du hente et hæfte med forskellige aktiviteter, som du kan bruge i din undervisning.

Motivationspædagogik i praksis eksempler fra erhvervsskoler

EUC Nordvestsjælland

Motivationspædagogik på Malerafdelingen

På Malerafdelingen på EUC Nordvestsjælland bruger lærerne inspirationen fra Motivationspædagogik til at tilrettelægge en motiverende undervisning, der er tilpasset til eleverne.

Eksempel: Farvelære og MAL-koder¹

Lærerne Christina Sørensen, Helle Hansen og Michael Bo Hansen bruger en før-test og en efter-test i lektionen. Eleverne udfylder før-testen ud fra, hvad de ved om emnet, før undervisningen starter.

Opgaven for eleverne er at fremstille en præsentation om MAL-koder. Præsentationen skal have udgangspunkt i den enkelte elevs egen læringsstil, og den skal fremvises for hele holdet senere. Før de kan lave præsentationen, er eleverne nødt til at finde de korrekte svar på opgavens spørgsmål om farvelære og MAL-koder.

Præsentationen kan have form af for eksempel et puslespil, et vendespil, et fluesmækker-spil eller en Power-Point-præsentation. Lektionen afsluttes med efter-testen, hvor alle eleverne ved selvsyn kan konstatere, om de har haft et positivt læringsudbytte af dagens undervisning – om de har lært noget

2 Pas på dig selv:

Du skal nu finde ud af hvilken læringsstil du er:

Auditiv (bl, høre) Visuel (rød, se)

Taktil (grøn, røre)

Nu skal du finde ud af hvordan du vil finde løsninger og svar på de fem(5) spørgsmål.

Her kommer fire(4) aktivitetsforslag og formidlingsforslag:

Aktivitetsforslag		Formidlingsforslag
Læg et emne/tema ud på en af 5 spørgsmål og hvordan de omsættes for at give mening.		Læg PowerPoint udvalgt for nogle af de andre elever. Hør et udsagn med lydtelefonen.
Læg en fortælling om de 5 spørgsmål og hvordan de omsættes for at give mening.		Fortæl fortællingen for nogle af de andre elever på holdet.
Læg store kort der fortæller om de 5 spørgsmål og hvordan de omsættes for at give mening.		Gå på kortene, sammen med en (1) anden elev – husk at læse kortene højt mens I går.
Læg spørgsmål/ svar kort om de 5 spørgsmål og hvordan de omsættes for at give mening.		Sammen med en (1) af de andre elever, skiftes i at trække et kort, stille spørgsmålet og lade den anden svare.

Læringsmål og ressourceliste til dagens emne i Malerafdelingen

¹ Lak, maling, lim, rensevæsker, fugemasser og lignende produkter er udstyret med en MAL-kode på emballagen. Koden fortæller, hvor sundhedsskadeligt produktet er, og hvad brugeren kan gøre for at beskytte sig. Forkortelsen står for "Måleteknisk Arbejdshygiejnisk Luftbehov".

Motiveringen i dette eksempel foregår ved at involvere eleverne og ved at tilbyde tilpasningsmuligheder for alle eleverne. Målet er, at eleverne får et større læringsudbytte, og at der samtidig bliver skabt en god relation mellem elever og lærere.

Eleverne skal matche puslespils-brikker for at finde de korrekte svar.

Nye ideer

Underviserne har i forløbet med Motivationspædagogik fået mange nye måder at lave spil, konkurrencer og opgaver på, og de oplever, at de nye ideer giver større motivation hos eleverne. Trygheden og tilliden mellem eleverne og underviserne har stor betydning for, at både eleverne og underviserne tør kaste sig ud i opgaver med fysiske aktiviteter.

Projektleder Lene Smith fortæller, at forløbet Motivationspædagogik har givet hele skolens personale en ny og anderledes mulighed for at tale om pædagogik. De har fået et fælles sprog til at tale om pædagogiske metoder, og det har styrket og understøttet skolens arbejde med det fælles pædagogisk-didaktiske grundlag. Grundlaget er i fin overensstemmelse med principperne i Motivationspædagogik, og det var en vigtig årsag til, at skolen valgte at arbejde med metoden.

Malerafdelingens arbejde med motivationspædagogik har virket som en løftestang for, at de tanker er blevet spredt til de andre afdelinger på skolen. Engagementet og villigheden til at afprøve noget nyt har smittet, og det er en fordel for hele skolen, for Motivationspædagogik kræver udvikling af nye undervisningsmaterialer. Det er vigtigt, at der er flere om arbejdet, så underviserne kan genbruge hinandens materialer og lade sig gensidigt inspirere.

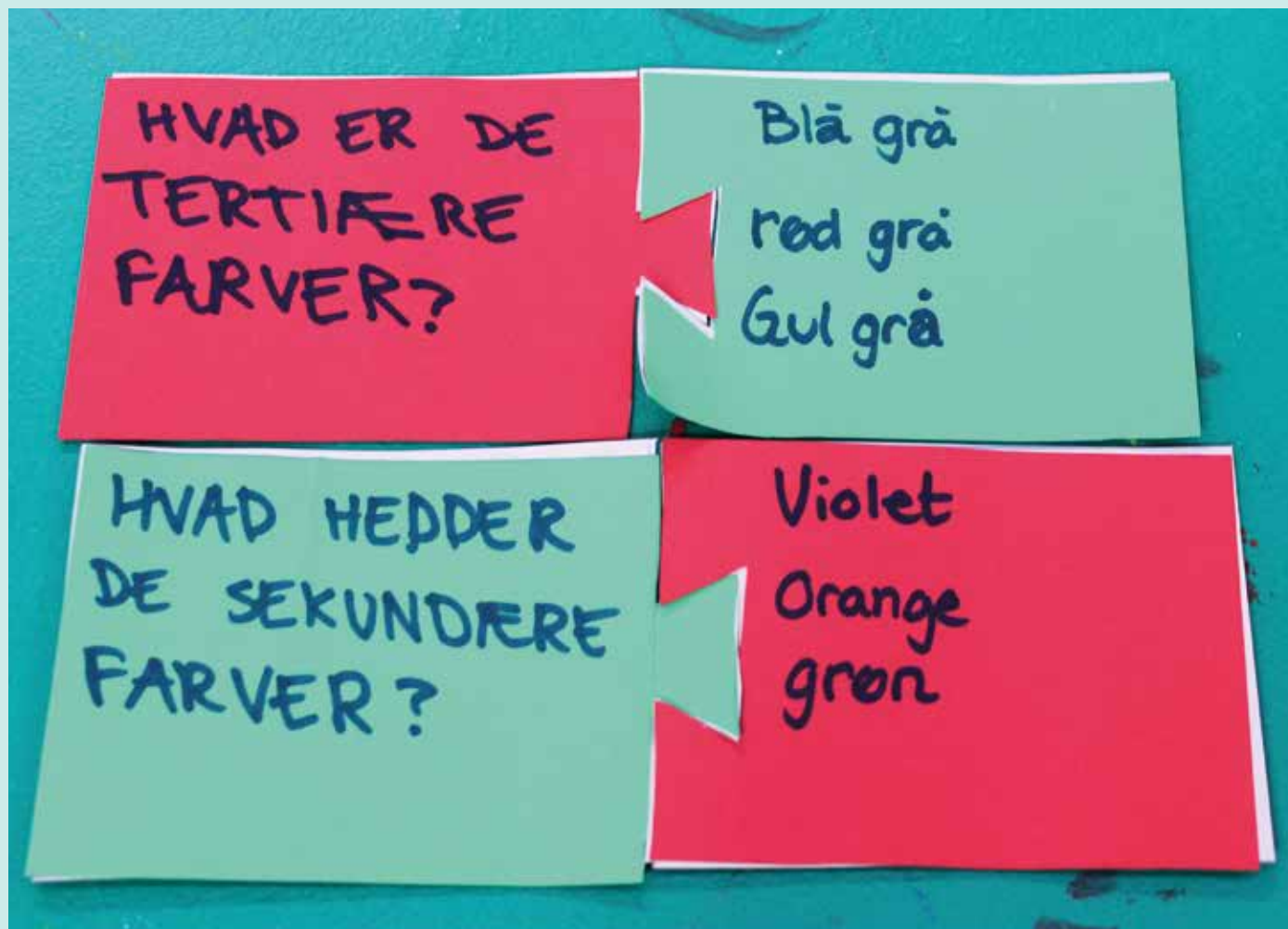
Eleverne konkurrerer om at være hurtigst til at finde de rette svar med fluesmækkeren.

”Deltagelse i Motivationspædagogik har åbnet en helt ny verden for os omkring at tilrettelægge vores undervisning. Nu får vi flere af de svageste elever med.”

Christina Sørensen, malerfaglærer på EUC Nordvestsjælland

"Underviserne har fået et løft af deres didaktiske muligheder for at tilrettelægge en motiverende undervisning."

Lene Smith, projektleder på EUC Nordvestsjælland

Puslespil. Spørgsmål og svar skal finde hinanden.

Motivationspædagogik på en SOSU - afdeling

De elever på det fælles uddannelsesforløb for Social- og Sundhedselever og Pædagogisk assistent-elever, der har et særligt behov for at få succesoplevelser og fagidentitet, er blevet mere motiverede, efter at deres undervisere har deltaget i Motivationspædagogik. Lærerne har især brugt læringsstile som metode, og de oplever, at undervisning på en taktil og kinæstetisk måde virker positivt på disse elever.

Eleverne repeterer det, de har lært, med et spil Twister.

Eksempel: Undervisning med Twister

En elev placerer sig på spilletæppet på gulvet. En anden elev drejer på hjulet, og hjulets viser fortæller, hvordan eleven skal anbringe sine hænder og fødder. Når eleven har anbragt sig, skal han/hun svare på et spørgsmål fra det faglige stof. Denne metode er rigtig god til at repetere et emne, fordi eleverne oplever en variation, selv om emnet er det samme. Samtidig får eleverne bevæget sig, og de har lettere ved at huske det emne, de repeterer, fordi de gennemgår det på en ny måde.

Et nyt emne introduceres ved, at eleverne brainstormer med deres eksisterende viden.

It og feedback

Underviserne oplever, at eleverne bliver mere motiverede, når der indgår konkurrencer og spil i undervisningen. Det kan for eksempel være spil, hvor elevernes kan bruge deres egne smartphones.

Feedback'en til eleverne er blevet styrket, efter at motivationspædagogik har holdt sit indtog på skolen. Nu får eleverne feedback med henblik på, at de skal blive mere bevidste om deres egen læringsproces og progression.

Uddannelsesleder Dorte Skriver Bonderup fortæller, at deltagelsen i forløbet om Motivationspædagogik har givet skolens medarbejdere en stærkere teamspirit, en fælles metode og et fælles sprogbrug. Læringsstile, tydelige mål og tydelig kommunikation har haft en positiv effekt på elevernes læring.

”Vi er som undervisere blevet meget mere bevidste om, hvad der skaber læring hos den enkelte elev, og vi har fået metoder, der kan bruges til vores målgruppe af elever.”

Merete Jørgensen, underviser på SOSU Fredericia - Vejle - Horsens

”Det har givet skolen rigtig meget at deltage i Motivationspædagogik. Det har givet en stærkere teamspirit, en fælles pædagogisk metode og et fælles pædagogisk sprog.”

Dorte Skriver Bonderup, uddannelsesleder på SOSU - Fredericia - Vejle - Horsens

Eleverne træner i at læse en instruktion i at måle blodsukker og i at udføre opgaven.

Selandia

Motivationspædagogik på Landbrug og Gartneri

Medarbejderne på Selandia Jordbrug og Gartneri har erfaring med, at mange elever på erhvervsuddannelserne er umotiverede for teoretisk undervisning i dansk og matematik. Det har lærerne Peter Hartvig Hansen, Tina Jepsen og Miriam Rostgaard forsøgt at ændre ved at gøre undervisningen mere helhedsorienteret med hjælp fra motivationspædagogik.

De har især taget metoden med læringsstile til sig fra Motivationspædagogik-forløbet, og det har givet dem en helt ny måde at undervise på. Deres erfaring er, at alle elever uanset niveau kan få udbytte af undervisningsforløb, der er tilrettelagt efter de forskellige læringsstile, og dermed kan man udnytte de ressourcer, som eleverne har – det gælder også for de elever, der har svært ved det teoretiske.

Undervisningsmateriale, der kombinerer to fag: Engelsk og lære om plantesorter.

Landbrugsspil. Eleverne beregner deres omkostninger og indtægter

Spil og konkurrencer i undervisningen giver en god motivation hos eleverne. Eleverne på landbrug siger, at undervisningen er mere motiverende og aktiverende på denne måde. Det kræver en hel del forberedelsestid for læreren at udarbejde spil og konkurrencer, og derfor er det nødvendigt med opbakning fra såvel ledelse som kolleger.

En genvej kan være, at man laver nogle skabeloner til spil og konkurrencer, så alle, både lærere og elever, kan lave nye spil eller skrive nye spørgsmål.

”Vi skal forsøge at få alle elever med i undervisningen, også dem, der har lidt svært ved de teoretiske fag.”

Peter Hartvig Hansen, faglærer i landbrug, Selandia

Lærerne synes, at de har fået et stort, positivt udbytte af forløbet Motivationspædagogik. Det gælder især for træningen i praksis, hvor man fik konstruktiv feedback.

Det er lærernes erfaring, at der er meget at lære om deres adfærd og kommunikation i klasselokalet. Derfor er det væsentligt, at man udvælger nogle få ting at kigge på til observation og efterfølgende feedback

Maskiner og redskaber er brikker i landbrugsspillet.

”Motivationspædagogik har givet os rigtig meget. For det første et stærkere kollegialt fællesskab, for det andet at eleverne får et øget læringsudbytte, når underviserne benytter sig af de mange nye metoder og materialer.”

Mette Krog, uddannelseschef Landbrug og Gartneri, Selandia

Motivationspædagogik på Skolen for it og teknologi

Lærerne på Grundforløb 2 på autouddannelserne arbejder med Motivationspædagogik. Undervisningen tager især afsæt i teorien om læringsstile på en måde, så den aktiverer flest mulige foretrukne læringsstile hos den enkelte elev. Lærerne har i forløbet med FastholdelsesTaskforce udviklet en lang række undervisningsmaterialer og metoder, som understøtter elevernes læring.

Demo-materiale

En del af eleverne har svært ved at forstå de teoretiske sammenhænge i elteknik.

Derfor har lærerne udviklet og afprøvet nogle enkle modeller, som tydeligt viser forskellen på serieforbindelser og parallelforbindelser. (Se billederne nedenfor).

Parallelforbindelse

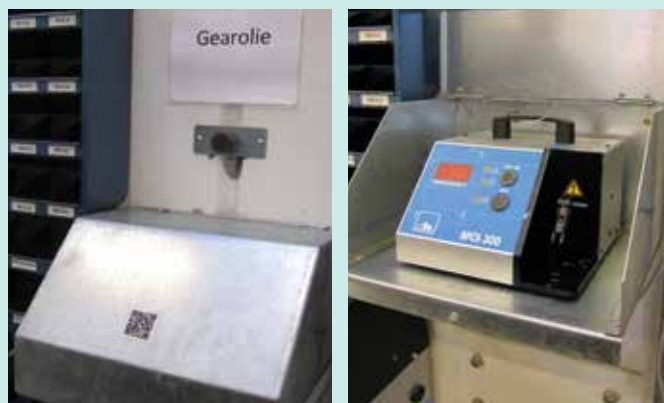

Serieforbindelse

Eksempel: It-understøttet læring

It-løsninger indgår mange steder i undervisningen, hvor de kan være med til at gøre eleverne mere opsøgende og selvhjulpne i deres læringsprocesser, og hvor løsningerne kan bruges til at tage hensyn til elevernes foretrukne læringsstile.

Et eksempel er, at der er sat QR-koder op forskellige steder i værkstedet. Eleverne kan med deres mobiltelefoner bruge koderne til at hente information og vejledning til de praktiske øvelser og opgaver på værkstedet.

QR-koden fortæller, hvordan man bruger dette udstyr.

Desuden opfordrer lærerne til, at eleverne bruger "Hr.Google" via mobiltelefonen, når de skal søge og lagre data.

Mobiltelefonen kommer også i brug, når eleverne får til opgave at adskille og samle komplekse komponenter. Så opfordrer lærerne dem til løbende at tage billeder af processen.

Eksempel: Gruppearbejde om fejlfinding

Et hold elever på Grundforløb 2 skal arbejde med fejlfinding, opgaven er "Grundlæggende fejlfinding på en personbilmotor."

Projektet starter med, at læreren fortæller om de læringsmål, som eleverne skal nå med opgaven/projektet.

Læreren har på forhånd gennemtænkt en team-opdeling med 4-5 elever i hvert team. Han har sammensat grupperne sådan, at alle teams indeholder en blanding af forskellige forudsætninger for at løse opgaven. Tanken er, at de stærkere elever kan understøtte læringen og medvirke til succes og motivation hos de elever, der ikke er helt så stærke.

Der arbejdes med fejlfinding

Læreren har desuden forberedt opgaven ved at indlægge fejl i en motor for hvert team. En form for stafet sætter elevteamene i gang med at finde og udbedre fejlene, så de kan nå resultatet: At starte deres motor.

Eleverne får på skift (med rådgivning fra de øvrige i elevteamet) mulighed for at løse dele af opgaven i teamets samlede og fælles løsning af opgaven.

Det elevteam, der først får startet sin motor, kan selvfølgelig ikke få armene ned. Ligesom de andre elever på holdet har de lært en del, og samtidig har de vundet stafetten.

Mens arbejdet foregår, står læreren i relevant omfang til rådighed for elevteamene for sparring og feedback.

Projektet slutter med, at læreren giver feedback i samlet plenum, hvor læringsmålene igen berøres.

I dette projektet arbejder eleverne med flere elementer: Motion og bevægelse, konkurrence og berøring.

Desuden indgår indirekte læring om kreativitet og samarbejde.

"Vi oplever, at it-baserede spil og andre former for it-understøttet læring lever meget fint op til nutidens unge! I den forbindelse er det nok snarere os lærere, der til tider taber pusten."

Faglærer og vejleder Finn Galsgård Nielsen, AARHUS TECH

"Som modelskole har vi gennem kompetenceforløbet om Motivationspædagogik fået meget med i vores pædagogisk didaktiske bagage. Jeg er sikker på, at det nok skal spire yderligere."

Uddannelsesleder Peter Nørgaard Kristensen, AARHUS TECH

Motivationspædagogik på Merkantilt grundforløb

På Handelsgymnasiet Vestfyn, EUD Merkantil, er underviserne blevet mere bevidste om pædagogik og om, hvilke metoder de vælger, når de tilrettelægger undervisningsforløb.

Det gøres tydeligt, at målet med en erhvervsuddannelse er en karriere i erhvervslivet

For lærerne har forløbet Motivationspædagogik givet en række konkrete nye værktøjer. De har især brugt styrke-baseret læring, tydelig kommunikation og kognitive vejledningsamtaler.

Motivationspædagogik-forløbet er foregået i et samspil med skolens fire år gamle, overordnede strategi, der blev udarbejdet for at øge den pædagogiske kvalitet. I den strategi indgår Cooperative Learning, synlige læringsmål og læringsstile.

Eleverne arbejder selvstændigt med opgaveløsning.

Eksempel: Organisationsdiagram som bevægelsesøvelse

Eleverne inddeles i organisationer, hvor roller og funktioner klæbes på gulvet med malertape. Opgaven er, at eleverne i deres egenskab af direktør, salgschef, salgsassistent eller andre medarbejdere skal placere sig fysisk i organisationen, og tapestrimler på gulvet viser kommandoveje og kommunikation. Øvelsen skaber et godt ejerskab, og eleverne kan huske forløbet og får ekstra læring ud af det.

Inden øvelsen går i gang, opstiller læreren læringsmål for forløbet, og det slutter med selvevaluering af, i hvor høj grad eleverne har nået læringsmålene.

Et kompetence-ark.

EUD Merkantil har indført portfolio, hvor elevernes læring løbende samles i en logbog. Hvert forløb afsluttes med et visuelt kompetence-ark (se foto), som eleverne senere kan bruge ved praksisøging og samtaler.

Derudover arbejdes med konstruktiv feedback. Eleverne giver og modtager "3 gode og en kradser" fra gruppen undervejs eller efter forløb.

På Grundforløb 1 har lærerne brugt kognitive vejledningssamtaler, og det har givet en god relation mellem lærerne og eleverne frem til overgangskraverne til Grundforløb 2, hvor eleverne skal klare et højt fagligt niveau.

De kognitive vejledningssamtaler har givet eleverne et fokus på deres personlige adfærd, både den gode og den mindre

gode adfærd. Det har givet mulighed for at arbejde med at indrette sin studieadfærd til det personlige ansvar.

Det er lærernes oplevelse, at de nye metoder i skolens fælles pædagogisk-didaktiske grundlag har givet en positiv effekt for de elever, der har svært ved den traditionelle undervisning.

"Det må gerne være sjovt at gå i skole."
Carita Hønborg, underviser på Merkantilt grundforløb, Handelsgymnasiet Vestfyn

Slutprodukt på et merkantilt undervisningsforløb.

"Motivationspædagogik indgår nu som en naturlig del af vores undervisning og vores planlægning af undervisning. Vi er som undervisere blevet mere bevidste om, hvad der motiverer eleverne."

Marie Louise Rasmussen, uddannelsesleder på Handelsgymnasiet Vestfyn

Evalueringen

Den første del af FastholdelsesTaskforce's aktiviteter, i perioden 2013-15, er blevet evalueret som et led i indsatsen. Evalueringen er en kombineret effekt- og virkningsevaluering. Formålet med evalueringen var

- at afdække, om FastholdelsesTaskforce's indsatser styrker elevmålgruppens fastholdelse og dermed når sit mål.
- at afdække, om og hvordan de forskellige værktøjer og indsatser bidrager til fastholdelseeffekten.
- bidrage løbende med viden, der kan understøtte aktiviteter på både model- og implementeringsskoler.

Evalueringen af indsatsen af Motivationspædagogik er foretaget af Rambøll Management Consulting og Nationalt Center for Kompetenceudvikling ved Aarhus Universitet. Rambøll har haft det overordnede ansvar for evalueringen.

Evalueringen af Motivationspædagogik er foretaget med to kvantitative effektanalyser henholdsvis foråret 2015 og foråret 2016. Desuden blev der foretaget en kvalitativ virkningsevaluering i form af observationer, interviews og selvevalueringer på otte skoler.

Motivationspædagogik styrker fastholdelsen

Værktøjet Motivationspædagogik har været med til at mindske frafaldet på de skoler, der har deltaget i indsatsen. Det gælder både for FastholdelsesTaskforce's specifikke målgruppe (socialt udsatte unge, unge fra uddannelsesfremmede miljøer, unge fra etniske minoriteter) og for erhvervsskolernes øvrige elever. Det viser den eksterne evaluering af indsatsen (se boks).

Evalueringen viser specifikt, at den enkelte elevs sandsynlighed for fastholdelse er signifikant større på de hold,

hvor lærerne har deltaget i kompetenceudviklingsforløbet i Motivationspædagogik, når man sammenligner med andre elever.

I undervisningsrummet

Efter kompetenceudviklingsforløbet er underviserne blevet mere bevidste om, hvordan de kan motivere eleverne, og det lykkes for dem at bruge de nye redskaber og metoder i deres pædagogiske praksis.

Der er stor forskel på, hvilke af de nye redskaber, undervi-

serne har taget ind i deres undervisning, og hvor mange af redskaberne de bruger. Interessant nok viser det sig alligevel, at eleverne på tværs af skolerne har en nogenlunde ens oplevelse af, hvad god undervisning er. Elevernes beskrivelser indeholder en række af de elementer, der er centrale i Motivationspædagogik. For eksempel siger eleverne, at det betyder meget, at underviserne kan tilpasse undervisningen til forskellige elevers behov – blandt andet i kraft af, at de kender til forskellige læringsstile. Samtidig er eleverne bevidste om, at de bliver mere motiverede og mere aktive, når de får en varieret undervisning, hvor underviserne kan veksle mellem forskellige aktivitetsformer og forskellige opgavetyper.

Endelig lægger eleverne vægt på, at en tryk og respektfuld lærer-elev-relation er en afgørende forudsætning for deres læring.

Citater fra elever

”Det er megafedt, at vi lærer via læringsstile, fordi det hele tilpasses den enkelte elev. Det gør det mere interessant, når vi skal være aktive i undervisningen. Vi har et bedre lærer-elev-forhold, når underviserne er så engagerede i os.”

”Man lærer meget mere, når man lærer på den måde, hvor man lærer bedst.”

Opmærksomhedspunkter for skolerne

Det har vist sig at være meget værdifuldt, at underviserne (og som regel også repræsentanter fra ledelsen) har deltaget i kompetenceudviklingen sammen, som gruppe. De har fået et fælles sprog, og de er fælles om de nye redskaber. Det betyder, at hele gruppen af undervisere løbende kan drøfte de nye redskaber, og de kan afprøve og udvikle dem i deres egen praksis. Dette fællesskab har haft afgørende betydning for, at det er lykkedes for underviserne at omsætte det, de har lært, og at bruge det i praksis. Samtidig betyder det meget, at skolen har en organisatorisk forankring af arbejdet med at omsætte og anvende ny viden i den pædagogiske praksis. På nogle skoler har der været opfølgings- og temadage, og de dage har sikret en fælles ramme for sparring og videndeling om for eksempel at udvikle undervisningsforløb og undervisningsmaterialer. På andre skoler har nogle af de centrale elementer fra kompetenceudviklingsforløbet været indarbejdet i skolens handleplaner og strategier, så alle har kunnet fastholde et fælles fokus på for eksempel supervision og feedback.

Der er flere grunde til, at det organisatoriske fokus på opfølgning og forankring er vigtigt. Dels er det vigtigt, at organisationen prioriterer, at der er tid til at træne og udvikle redskaber og metoder, hvis de skal blive en integreret del af undervisernes pædagogisk-didaktiske værktøjskasse. Dels er dette fokus i sig selv en ledelsesmæssig anerkendelse af den viden og de kompetencer, som underviserne har fået i forløbet, og det er et signal om, at det er en fælles forpligtelse at komme i gang med at bruge det nye.

Muligheder

Evalueringsens resultater peger på, at andre skoler også vil kunne få glæde af at styrke skolens pædagogisk-didaktiske kompetencer ved at gøre brug af metoderne fra Motivationspædagogik. Det har en tydelig værdi, at underviserne tilrettelægger en differentieret og varieret undervisning. Derudover er det tydeligt, at det får en stor betydning, når skolen investerer i kollektive kompetenceløft, og når ledelsen samtidig lægger vægt på, at hele organisationen som en samlet enhed har et fælles ansvar for at få det nye til at gro.

Evalueringen viser dog også, at det ofte har givet skolerne nogle planlægningsmæssige udfordringer, når de skulle håndtere kompetenceudviklingsforløb for en større medarbejdergruppe på én gang. Et eksempel er spørgsmålet om,

hvordan man kan tilrettelægge meningsfulde læringsaktiviteter, når en større gruppe af undervisere ikke er på skolen. Et andet spørgsmål er, hvordan man får sat nogle gode rammer for kollegial supervision og efterfølgende feedback. Det kan være en god idé at tænke i forskudte forløb, sådan at de dele af kompetenceudviklingen, der ikke foregår på skolen, foregår i flere grupper og i mindre grupper samtidigt. Det kan også give den enkelte medarbejder mulighed for at vælge mellem forskellige tidspunkter.

Erfaringerne fra denne evaluering viser, at det i det hele taget er vigtigt, at ledelsen kun bruger kollektive kompetenceudviklingstiltag, når det har strategisk betydning, og når der er de fornødne ressourcer tilstede.

Henvisninger

Læringsstile

www.laermedlaeringsstile.dk

<http://www.emu.dk/modul/dunn-dunn-om-l%C3%A6ringsstil>

Pædagogisk arbejde med positiv psykologi

www.la.dk/content/styrketesten (man skal logge ind, men det er gratis)

<https://www.authenticappiness.sas.upenn.edu/learn/educatorresilience>

Øvelser med læring og bevægelse

www.bevaegelseiundervisningen.dk

<http://fahot.dk/-/media/BFAU/Filer/PDF/Materialer-FAHOT/220515-Oevelser-del-1.ashx>

<http://fahot.dk/-/media/BFAU/Filer/PDF/Materialer-FAHOT/220515-Oevelser-del-2.ashx>

Digitale undervisningsmidler i relation til læringsstile

www.QR-koder.dk

www.socrative.com

www.screencast-o-matic.com

www.todaysmeet.com

Lærerens tydelige kommunikation

www.dentydeligeunderviser.dk

Det pædagogiske værktøj Motivationspædagogik beskrives her:

<http://fahot.dk/FastholdelsesTaskforce/Paedagogiske-vaerktoejer/Motivationspaedagogik>

Bidragydere til dette hæfte

Svend Erik Schmidt er foredragsholder, kursusinstruktør og konsulent i konsulenthuset LæringNu, som arbejder med kompetenceudvikling af undervisere og ledere på uddannelsesinstitutioner i Danmark.

Svend Erik Schmidt er uddannet lærer og har videreuddannelse inden for ledelse, læringsstile og kommunikation.

Henrik Mosbæk, Preben Holm og Kristine Hecksher er konsulenter i FastholdelsesTaskforce i Ministeriet for Børn, Undervisning og Ligestilling. De har bidraget med tekster og praksiseksempler.

Tak til følgende erhvervsskoler for bidrag:

EUC Nordvestsjælland,

Aarhus Tech,

SOSU Fredericia – Vejle – Horsens,

Selandia,

Handelsgymnasiet Vestfyn.

MINISTERIET FOR
BØRN, UNDERVISNING
OG LIGESTILLING
STYRELSEN FOR
UNDERVISNING OG KVALITET

**FASTHOLDELSES
TASKFORCE**

Motivationspædagogik

- metoder til at motivere elever i undervisningen

Motivationspædagogik er en samling af pædagogiske teorier, metoder og værktøjer, der kan øge elevernes motivation i undervisningen. Motivationspædagogik bygger på positiv psykologi, tydelig kommunikation og læringsstile.

I hæftet får du helt konkrete ideer til, hvordan du kan arbejde med disse elementer i din egen undervisning og sammen med dit team af kolleger.

Dette inspirationshæfte er baseret på FastholdelsesTaskforce's arbejde i samarbejde med en række erhvervsskoler i perioden 2013 – 2016.

FastholdelsesTaskforce har haft til formål at styrke motivationen hos elever, der har svært ved at gennemføre en erhvervsuddannelse. Det sker ved at løfte kvaliteten af grundforløbet på erhvervsuddannelserne.